

Zwangerschap en stofwisselingsziekten

PAOK, 17 december 2001

Dr Harold W de Valk, internist-endocrinoloog

Afd. Interne Geneeskunde UMC U

Inhoud

- ❑ Mogelijke gevolgen “inborn errors of metabolism ” (IEM) voor zwangerschap
- ❑ Voorbeelden van relevante ziektebeelden
- ❑ Begeleiding: voorlichting, monitoring en behandeling

IEM en zwangerschap

- ❑ Verminderde fertiliteit
- ❑ Pre-implantatie diagnostiek
- ❑ Verhoogde kans op een spontane abortus
- ❑ Verhoogde kans op een kind met een congenitale afwijking
- ❑ Verhoogde kans op een zwangerschapscomplicatie
- ❑ Problemen na de bevalling bij de moeder

Verminderde fertiliteit

Galactosemie

- ❑ Deficiëntie galactose-1-fosfaat uridyltransferase
- ❑ Autosomaal recessief
- ❑ Problemen:
  - Mentale retardatie
  - Cataract
  - Gonadale insufficiëntie: primaire/secundaire amenorrhoe
infertiliteit

Verminderde fertiliteit

Galactosemie

- Snel zwanger worden (VS)
- Eiceldonatie?

Pre-implantatie diagnostiek

Patiëntenvoorbeeld:

- ❑ Eén kind met PKU, beide ouders drager, gen-mutatie bekend
- ❑ Nieuwe zwangerschap gewenst; IVF
- ❑ Indicatie voor pre-implantatie diagnostiek?
- ❑ Technisch (misschien) mogelijk
  - goed behandelbare aandoening met goede prognose
  - intensieve behandeling, levenslang

Verhoogde kans op spontane abortus

Homocystinurie/hyperhomocysteinemie

- ❑ Klassieke homocystinurie: deficiëntie cystathionine β synthetase
- ❑ Autosomaal recessief
- ❑ Problemen oa:
  - Skeletafwijkingen
  - Mentale retardatie
  - Veneuze en arteriële occlusie
  - Spontane abortus

Verhoogde kans op spontane abortus

Homocystinurie

- ❑ Diagnostiek bij multipele spontane abortus (≥ 2)
- ❑ Nuchtere waarde $\rightarrow$ evt. methionine belastingstest
- ❑ Behandeling: foliumzuur (dosis?) $\pm$ pyridoxine
- ❑ Bij positieve uitslag: levenslange behandeling met het oog op cardio-vasculaire en veneuze bescherming!

Verhoogde kans op congenitale afwijkingen

Fenylketonurie (PKU)

- ❑ Deficiëntie fenylalanine hydroxylase
- ❑ Autosomaal recessief met frequentie 1/18.000 neonaten
- ❑ Problemen oa:
  - Mentale retardatie
  - Maternale PKU

Maternale PKU

Problemen

- ❑ Mentale retardatie
- ❑ Microcefalie
- ❑ Cardiale afwijkingen
- ❑ Heupafwijkingen
- ❑ Strabisme

Pathogenese

- ❑ Selectieve destructie van de cervicale migrerende neurale lijst cellen (cerebrale en cardiale afwijkingen)

Maternale PKU

Retrospectieve studie

	<600	600-900	900-1200	>1200
Microcefalie (%)	24	35	68	73
Mentale retardatie(%)	29	23	37	92
Cardiale afwijkingen (%)	0	6	15	12
Laag gebgewicht (%)	13	56	52	40

Maternale PKU

Retrospectieve studie onbehandelde milde hyperfenylalaninemie (<720 $\mu\text{mol/l}$)

Microcefalie (%)	5.1
IUGR (%)	5.5
Cardiale afwijkingen (%)	2.3
Andere (%)	2.5

Maternale PKU

Retrospectieve studie

- I $\leq 600 \mu\text{mol/l}$ voor conceptie + counseling
  - II $>600 \mu\text{mol/l}$ voor conceptie + counseling
  - III start in eerste trimester
  - IV start in tweede trimester
  - V start in derde trimester
-

Maternale PKU

Retrospectieve studie

	Cong afw	Gebgewicht	Schedelomtrek
I	0	3512	35.1
II	8	3105	33.1
III	24	2882	32.9
IV		2875	33.1
V	28	2843	31.1

Maternale PKU

Prospectieve studie (MPKUS, VS)

	120-360	361-600	601-900	>901
Gezichtsdeformiteiten (%)	48	63	82	85
Afw. groei hersenen (%)	5	14	51	84
IUGR (%)	0	2	14	27
Cardiale cong. Afw. (%)	0	3	8	16

Maternale PKU

Cognitieve ontwikkeling gerelateerd aan de plasma fenylalanine waarde, ook in het gebied tussen 200 en 600 $\mu\text{mol/l}$.

Waisbren et al.; JAMA 2000; 283: 756-62.

Schoen et al.; Am J Dis Child 1993; 1147: 22-3.

Maternale PKU

Ervaringen in het UMC Utrecht na 1992

5 vrouwen met zwangerschap(svens)

- HPA: 2 gezonde zonen, a terme, gewicht 3200 3n
3500 gram
- PKU: lange preconceptionele periode, moeizame
instelling, veel psychosociale problematiek;
gezonde dochter

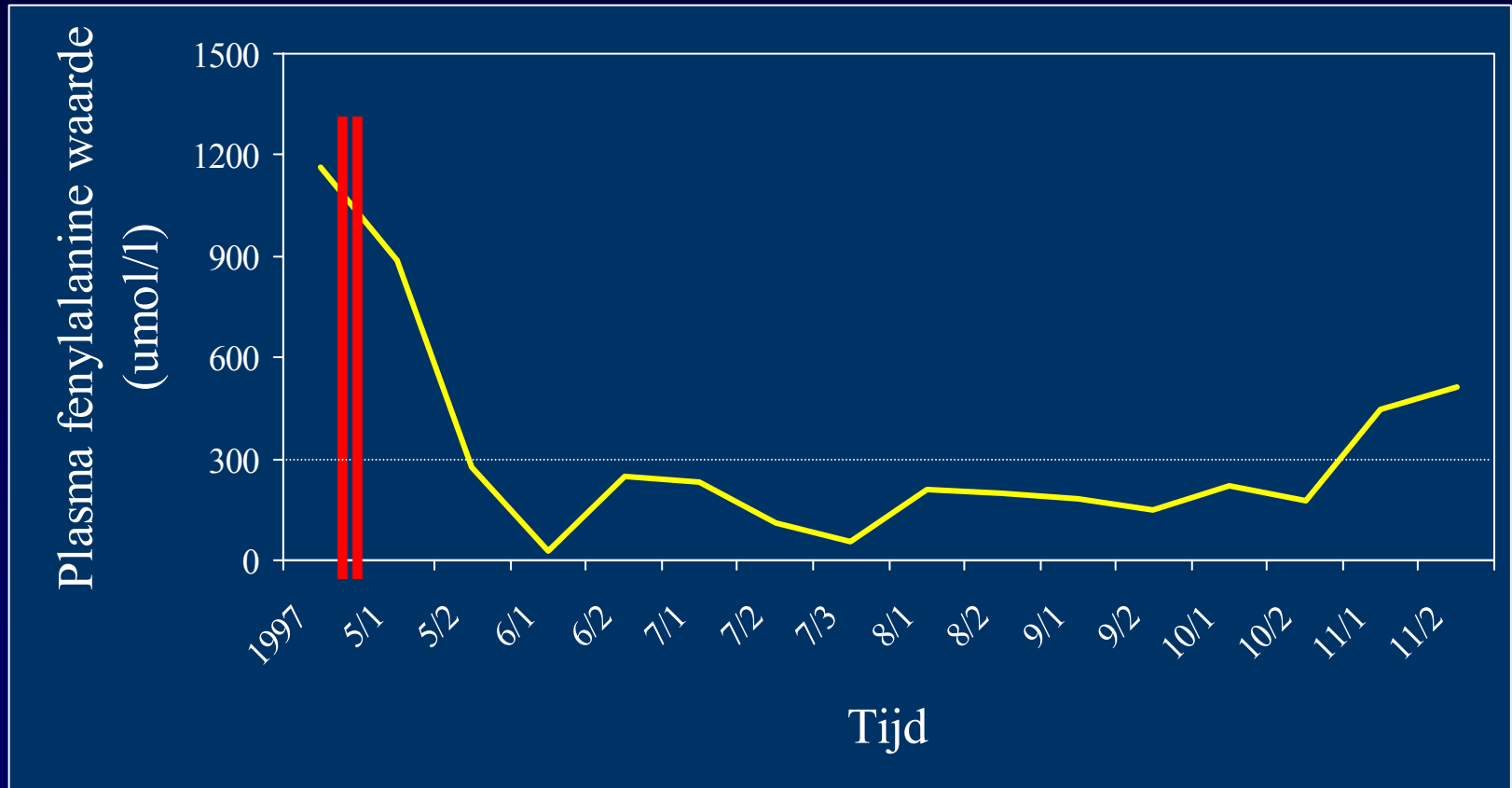
Maternale PKU

- ❑ PKU: altijd goede instelling, partner gesteriliseerd; geen mogelijkheid tot rekanalisatie; KID
- ❑ HPA: goede instelling; na 9 maanden fertiliteitsonderzoek: partner suboptimaal sperma; KIE. Spontane abortus. Weer KIE. Nog niet zwanger.

Maternale PKU

- PKU: Altijd matige instelling, na jaren afwezigheid nu retour met partner. Zwangerschapswens. Advies diëtist: eiwitbeperking en suppletie.

Patientvoorbeeld

Zwangerschapscomplicaties

Pre-eclampsie/HELLP-syndroom

- ❑ 3-OH-Acyl coA dehydrogenase deficiëntie (LCHAD) in de foetus
- ❑ Hyperhomocysteinemie

Problemen na de bevalling voor de moeder

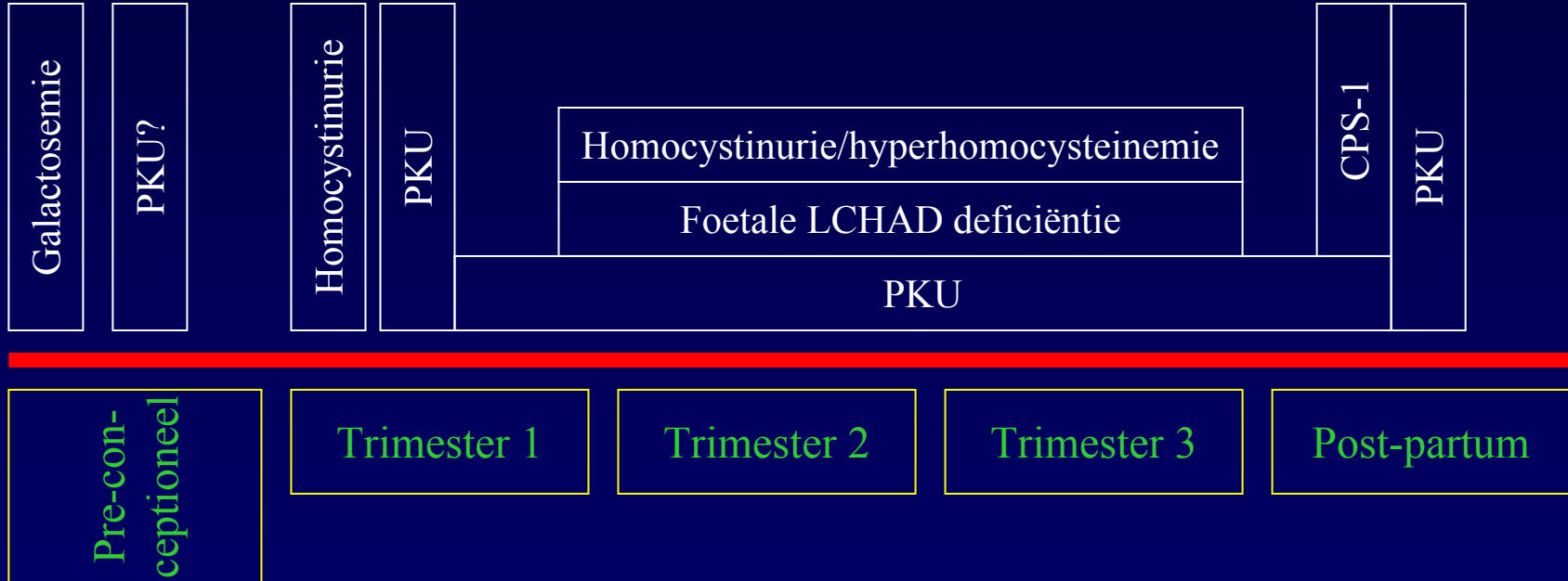
Verhoogd eiwit-catabolisme

- ❑ PKU: hoge plasma fenylalanine-waarden
- ❑ CPS-1: post partum hyperammonemie, coma en dood

Voorlichting, monitoring en behandeling

- ❑ Elke vrouw in de vruchtbare periode met een IEM
- ❑ Specifieke preconceptionele counseling
- ❑ Evaluatie complicaties voor zwangerschap
- ❑ Afhankelijk van te verwachten complicaties, frequentie controles is verschillende trimesters
- ❑ Niet per se een indicatie voor een klinische bevalling (PKU)
- ❑ Gecombineerde polikliniek (klein team)
- ❑ Obstetricus, internist, diëtist & klinisch chemicus, kinderarts, geneticus; en .....

Zwangerschap en inborn errors of metabolism

“*Transfer of expertise on adults with rare metabolic disease*”

- ❑ Beperkte expertise
- ❑ Verspreid aanwezig
- ❑ Niet zo gemakkelijk toegankelijk
- ❑ Idiosyncrasie
- ❑ TEAM-programma (“Community action on rare diseases”)

“*Transfer of expertise on adults with rare metabolic disease*”

- ❑ 6 centra in Europa
- ❑ Coördinatie UMC U (H.W.de Valk & Z.M. Barrientos)
- ❑ Beoordeling huidige expertise (literatuur)
- ❑ “Consensus”
- ❑ Training sessies (waaronder zwangerschap)
- ❑ Hardcopy etc etc etc

Samenvatting & Epiloog

Zwangerschap en stofwisselingsziekten

- ❑ Zwangerschap vroeg genoeg bespreken met patient
- ❑ Identificatie van de probleemgebieden en -perioden voor iedere afzonderlijke ziekte; sommige IEM's hebben helemaal geen consequentie voor een zwangerschap
- ❑ Klein begeleidingsteam
- ❑ Presentatie van IEM tijdens of na zwangerschap

This report was produced by a contractor for Health & Consumer Protection Directorate General and represents the views of the contractor or author. These views have not been adopted or in any way approved by the Commission and do not necessarily represent the view of the Commission or the Directorate General for Health and Consumer Protection. The European Commission does not guarantee the accuracy of the data included in this study, nor does it accept responsibility for any use made thereof.